V. ÉVFOLYAM, 24. SZÁM. ARA 30 FILLÉR. 1955. NOVEMBER 23.

TANULNI! TANULNI! TANULNI!

KÖZGAZDASZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

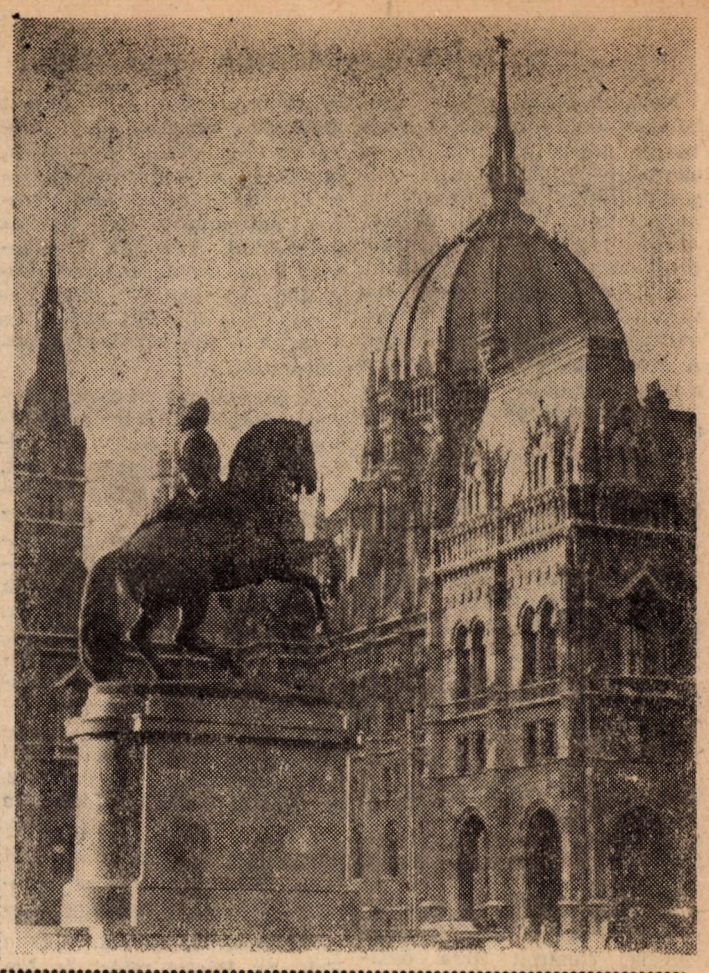

A PÁRTVEZETŐSÉG VÁLASZTÓ TAGGYŰLÉSEK ELÉ

Vezetőségeik újraválasztására készülnek egyetemünk pártalapszervezetei. A vezetőségválasztó taggyűléseket alapszervezeteinkben november 23-tól november 30-ig tartják meg.

Pártunk szervezeti szabályzata előírja, hogy az alapszervezetek vezetőségeit kétévenként újra kell választani. Elsősorban tehát ez tette szükségessé pártszervezeteinkben az új vezetőségválasztást. De szükségessé vált ez másodszor azért is, mert alapszervezeteink élén, azok átszervezése folytán — kivéve az I-es alapszervezetet — megbízott vezetőségek működnek.

A vezetőségválasztás mindig jelentős esemény volt pártszervezeteink életében. A mostani vezetőségválasztások jelentőségét még inkább növeli, hogy arra a második ötéves terv kezdetének küszöbén kerül sor. Hazánk további gazdasági fejlődése, új, nagyobb feladatok elé állítja egyetemünket is. E feladatok megoldásának, egyetemünk további fejlődésének, biztosítéka a pártmunka további javulása, pártszervezeteink további erősödése. Ezért pártszervezeteink igen fontos, küszöbönlévő feladata a vezetőségválasztások sikeres végrehajtása.

A vezetőségválasztások sikere és ezzel együtt pártszervezeteink további erősödése elsősorban a vezetőségválasztó taggyűlések jó előkészítésétől függ. El kell érnünk, hogy minden kommunista aktív részvevője legyen a vezetőségválasztások előkészítésének. Fel kell ébreszteni minden párttagban a felelősségérzetet. Meg kell magyarázni minden kommunistának, hogy az ő munkájától is függ a vezetőségválasztások, és ennek alapján az alapszervezet további munkájának sikere. A pártvezetőségek újraválasztásában való aktív részvételben a párttagoknak pártunk politikája mellett való harcos kiállása fog tükröződni.

A vezetőségválasztások sikerét szolgálja a pártdemokrácia, a demokratikus centralizmus szem előtt tartása is. A demokratikus centralizmus elvének betartása növeli a párttagság aktivitását, kezdeményezőkészségét, a közös érdek iránti felelősségérzetét.

Pártszervezeteink feladataik végrehajtása során nemcsak a párttagok, hanem a pártonkívüli tanárok és hallgatók, a DISZ-szervezet aktív támogatására is számítanak, ezért a vezetőségválasztások alkalmával az ő értékes javaslataikat is figyelembe kell venni, továbberősítve ezzel is a párt- és a tömegek kapcsolatát.

A párt minden tagjának joga van ahhoz, hogy a párt érdekeinek szigorú figyelembevétele mellett, azokat a párttagokat javasolja vezetőségi tagnak, és azokra a párttagokra adja le szavazatát, akiket a leginkább méltónak tart az alapszervezet vezetésére.

A vezetőségválasztás azonban nemcsak jogokat jelent, hanem nagy felelősséget is ró a párttagságra. Látnia kell minden párttagnak, hogy a további eredményes munka záloga a jó vezetőség, ezért minden kommunistának a párttal szembeni legfőbb kötelessége a vezetőségválasztások során az, hogy olyan párttagokat javasoljon és válasszon meg, az új vezetőségbe, akik ismerik és értik a párt politikáját, akik eddigi munkájukkal bebizonyították, hogy fáradhatatlan harcosai e politika megvalósításának. *Olyan kommunistákat válasszunk az új vezetőségekbe, akik a Központi Vezetőség márciusi határozatának, valamint az egyetemi oktató- és nevelőmunkával kapcsolatos határozatának a végrehajtásában kitűntek.* Olyan kommunistákat, akik már bebizonyították, hogy a rájukbízott feladatokat mindenkor lelkiismeretesen végre tudják hajtani.

Mellőzni kell a szavakban bőkezű, de tettekben szűkmarkú embereket, és helyettük olyan kommunista tanárokat és hallgatókat kell az új vezetőség tagjának megválasztani, akik a hallgatók szakmai oktatásában világnézeti és politikai nevelésében kiválóan látják el feladataikat. Mellőzni kell azokat, akik perspektívá alatt csak saját karrierjüket értik, és olyan fiatal kommunista hallgatókat kell vezetőknek megválasztani, akik kiválnak a tanulásban, szerények és példás a magatartásuk, akik perspektívájukat elsősorban a szocialista Magyarország felépítésében látják. Azokat a párttagokat kell a vezetőségbe megválasztani, akik párthűségükkel, munkájukkal, becsületességükkel és szerénységükkel kivívták mind a kommunisták, mind a pártonkívüliek bizalmát és szeretetét.

Az így kiválasztott vezetőségi tagokból tevődnek össze a vezetőségek olyan kollektívái, mely vezetőségi kollektívák képesek lesznek még a legnehezebb feladatok megoldására is. Ilyen vezetőségek megválasztásával erősítjük pártunkat, és ebben áll a kommunisták legfőbb felelőssége, a vezetőségválasztó taggyűlésen.

Az új vezetőségválasztás korántsem jelenti azt, hogy a régi vezetőségi tagok helyett, új vezetőségi tagokat kell választani. *Azokat a régi vezetőségi tagokat, akik eddigi munkájukkal, magatartásukkal bebizonyították, hogy méltóak a vezetésre, újra javasolja a párttagság a vezetőségbe, hiszen jelentős többségük ilyen elvtárs.* Ezzel egyrészt biztosíthatjuk a vezetés folytonosságát, másrészt ezek az elvtársak már rendelkeznek a vezetéshez szükséges tapasztalatokkal. Ugyanakkor helyesen teszi a párttagság, ha vezetőségi taggá választ olyan elvtársakat is, akik a közelmúltban tűntek ki kiváló munkájukkal. Ezzel egyrészt új erőkkel frissítjük fel a vezetőséget, másrészt biztosítjuk pártunk káderutánpótlását.

A vezetőségválasztások során nem szabad megfeledkeznünk az új vezetőségek szociális összetételéről, valamint arról sem, hogy az új vezetőségekben megfelelő arányban legyenek tanárok és hallgatók.

Gyakori hiba, hogy a vezetőségválasztó taggyűléseken a vezetőség megválasztása mellett a párttagság nem helyez kellő súlyt a küldöttek megválasztására, akik pedig az egyetemi pártértekezleten képviselik az alapszervezeteket. Hangsúlyozni kell, hogy ez sem kevésbé fontos feladat, hiszen ezen elvtársak közül fogják megválasztani az egyetemi pártbizottságot, valamint az egyetem küldötteit felsőbb pártszervek felé.

Az új vezetőség megválasztása mellett ennek a taggyűlésnek a feladata, hogy értékelje a pártszervezet eddigi munkáját, a korábbi vezetőség tevékenységét. A párttagság legfőképpen a vezetőség beszámolójából szerez tudomást a feladatok végrehajtásáról, a menetközben felmerült nehézségekről. *Elsősorban a vezetőségi beszámoló alapján ellenőrizheti a tagság a vezetők munkáját. Ezért igen fontos feladat a taggyűlési beszámoló gondos elkészítése.* A taggyűlési beszámoló pártunk nagyszerű harca, az elért eredmények mellett mutasson rá a felmerült nehézségekre is. Bátran és őszintén tárja fel az elkövetett hibákat, hogy a tagság a beszámoló feletti vita során bírálataival és javaslataival segítséget adhasson az új vezetőségnek a nehézségek leküzdéséhez, a hibák kijavításához. A jó taggyűlési beszámoló reális képet ad a pártszervezet életéről, munkájáról és alapul szolgál egészséges alkotó erejű vita kibontakozásához.

Pártszervezeteinkben a vezetőségválasztások előkészítése és végrehajtása során — ha jól megy ez a munka — fellendül a pártélet, a párttagság aktivitása megnő, erősödik a párt és a tömegek kapcsolata. Mindez kiapadhatatlan forrása a további sikeres munkának.

Egyetemünk párttagsága előtt áll a feladat, hogy alapszervezeteink élére olyan szilárd, a párthoz hű, a párt politikájának megvalósítására képes vezetőségeket válasszon, melyek a kollektív vezetést érvényesítve, a pártdemokráciát szem előtt tartva, harcos, a tömegekkel összeforrott szervezetekké teszik pártszervezeteinket.

Jutalomkiosztás egyetemünkön

Az egyetem vezetősége a tanszékek javaslata alapján november 7-e tiszteletére, s a termelési gyakorlatról írt jó dolgozatok elismeréséül az alant felsorolt elvtársakat részesítette jutalomban:

Ipar szak: Albert Pál 200. Bakonyvári László 500, Kovács Zoltán 300, Borsos Tibor 400, Barta 200, Varga György 500, Bujdosó Ödön 300, Juhász K. 300, Molnár Géza 200, Lados Balázs 200, Alcsics István 200, Ujságh László 200, Hevesvári Imre 300, Angyal József 300, Muharos Győző 200, Stikkel László 200, Rácz Dezső 200, Kovács 4. 200, Jergler József 200, Szolek András 400, Galambos Alice 200, Galgóczi József 400.

Statisztika szak: Tóth László 500, Ay János 400, Juhász János 300, Harcsa Mária 300, Dobos Ilona 200, Bese Lajos 200.

Belkereskedelmi szak: Tancsik Rudolfné 500, Dobróczi János 400, Tóth István 300, Mátyás Lajos 300, Dufek László 200, Virágh Piroska 200, Zsoldos Lajos 200, Szeghalmi Imre 200, Radványi Géza 200, Simon József 200.

Külkereskedelmi szak: Miskolczi László 500, Márkus János 400, Varazsdi Éva 300

Földrajz szak: Kunkli Ferenc 500, Munkácsi Klára 400, Laczkó László 400, Kovács Erzsébet 200, Zoltai Imre 200, Willisitz Gyuláné 200, Zala György 200.

Politikai gazdaságtan szak: Baranyai Róza 500, Szigeti Endre 400, Ernei Ilona 300, Viniczei Gábor 200, Pálinkás László 200, Bácskai Antal 200, Ballai László 500, Kovács József 300.

Pénzügy szak: Szabó Sándor 500, Boér Jenő 400, Varga Ernő 300, Réti Mária 200, Vincze Árpád 200, Szerletics József 200, Horváth János 200.

A jutalmazásra kiosztott összeg közel húszezer forintot tesz ki.

TDK-HÍREK

Az ipari TDK megtartotta első ülését, ahol Kovács Zoltán és Bakonyvári László dolgozatait vitatták meg. Az ülésen az Országos Tervhivatal, a Budapesti Kénsavgyár, egyéb szervek szakemberei, és az egyetem több oktatója megjelent. A két és félórás vita során különösen a kapacitás meghatározásával foglalkoztak — az „elmélet" és a „gyakorlat" szempontjából.

Az ülés legnagyobb hibája az volt, hogy a vitában a hallgatók csak elenyésző számmal vettek részt, ennek oka az, hogy a téma számukra csak részben volt ismert, másrészt az Ipargazdaságtan Tanszék nem bocsátotta kellő mértékben rendelkezésükre az előadások anyagát — a hallgatók viszont a meglévő lehetőséget sem használták ki kellő mértékben.

A TDK Bakonyvári László és Kovács Zoltán elvtársak dolgozatait jutalmazásra javasolta.

IZGALMAS PERCEK

Izgalmas percek.

Karórám nincs, zsebórám nincs. S egyáltalán semmiféle órám sincs. (Azaz a baj éppen az, hogy statisztika-órám van.) Tehát, nincs mivel mérjem a vánszorgó percek futását, a homlokomon gyöngyöző izzadtságcseppeket vigyázom, de bizony az idő lassan halad. Dühösen mozdulok egyet, de szemem továbbra is a pad simára politúrozott felületét kutatja.

Nem! Nem. Ostobaság volna felnézni, hogy „kiszúrjon". De miért engem? Hiszen olyan sokan vagyunk itt. Én mégis csak egy ember vagyok, s különben sem a legjobb tanuló. Miért bántanak engem? — Hisz ott van Szidur. Ő örülne, ha felszólítanák és ő tud. Ja, persze könnyű neki. Ő tanul. Tanul, tanul. Én is fogok tanulni, csak most megússzam. De miért rémüldözök? Miért mindig engem üldöznek, hisz Kvancsák sem tanulta meg, de neki mindig oly piszok szerencséje van, akkor szólítják csak fel, ha tud. Nem, nem birom tovább ezt az idegjátékot, én kiállok. Jelentkezem, hogy ma nem készültem. De akkor holnap beszámoló. Pedig holnap randevum van.

Itt valaminek történnie kell. Nem birom ezt a csendet. Döbbenetes csend. Birni kell. Már csak pár másodperc és vagy, vagy. Várni jobb. Ez jobb eset, mintha jelentkezem. Kockázat, de aki mer, az nyer. Kitartóan figyelem hát a politúrsávok színárnyalatait, s hirtelen egy tekintetet érzek magamon. Vajon ki figyel.

Ha „kiszúrt", végem van. De nem birom tovább, érzem, hogy valaki kitartóan néz. Ha felnézek, kárbavész eddigi kitartó idegmunkám. Nem birom. Felnézek.

Szemem találkozik Szmatla Manci szemével, aki kitartóan fixíroz. Megkönnyebbülök. Hisz ez csak a Manci. Ilyenkor nézni az embert.

Alig birom elkapni a szemem. Pillantásom majdnem találkozott üldözőm reflektorszerű vizsla szemeivel. Hiába bújok Pista kisportolt vállai mögé, ez a reflektor-röntgenszem itt is rámtalál és üldöz. Megállapodik rajtam, végigpásztáz... majd lassan továbbvándorol. Fellélegzem, de a veszély még nem múlt el. — Ki válaszol a feltett kérdésre? Ily banális szavak. Én biztos nem.

Kiélezett kínos csend. Két fél harca, az üldözőé, és az egy emberként szembenálló felelni-nemakaró tömegé.

— Na, ha nincs jelentkező, majd Szvancsák elvtárs megpróbálja.

Győztem. Már nyugodt vagyok, sőt untat az óra. Lassan azonban elfutnak a percek, s végre csengetnek. A szünetben Szmatla Manci ragad galléron. Áradozva dicsér. De hogy birod te idegekkel, én csodállak. Nyugodtan nézegeted az asztalt, míg más majd megőrül. Hiába, aki férfi, az férfi. — Egyszerűen el kell készülni, akkor nincs ok az idegességre — oktatom fennkölt hangon. — De ha elkészültél, miért nem jelentkeztél? — Öregem, én nem vagyok tolakodó természet. Barátságosan megcsiptem az állát és otthagytam. Szinte a folyosó végéig kísért alázatos pillantásával. Nem is nézett, bámult utánam. Kiolvastam a szeméből, azt véli, végre egy jellem.

Besi

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

ÚJ ELEMI RÉSZECSKE: AZ ANTIPROTON

A világűrből érkező kozmikus sugarakat tanulmányozó tudósok nemrégiben érdekes jelenségre bukkantak. A léggömbökkel 6—7000 méter megasságba felküldött fényérzékeny lemezeken olyan nyomokat észleltek, amelyekből a világűrből érkező, eddig ismeretlen elemi részecskéknek a lemez anyagát alkotó alumíniumban lévő protonokkal való ütközésére lehetett következtetni. Kiszámították, hogy a részecskék tömege egyezik a protonok tömegével, töltése viszont ettől eltérően nem pozitív, hanem negatív, tehát olyan, mint az elektroné. A napokban Lawrence, a ciklotron feltalálója közölte a sajtóval, hogy a vezetése alatt álló kutatócsoportnak sikerült antiprotonokat mesterségesen előállítani.

Az ismert elemi részecskék köre tehát kibővült. Az elektron ellentétjére, a pozitronra még régen rábukkantak, most viszont a proton negatív megfelelőjét, az antiprotont is felfedezték. A kutatók szerint ez óriási ugrást fog jelenteni az atomfizikában. Feltételezhető ugyanis, hogy a világűrben, más csillagokon léteznek olyan atomok, melyeknek magjában nem protonok, hanem antiprotonok vannak, körülöttük viszont elektronok helyett pozitronok keringenek.

Egy ilyen atom, például az alumínium egy atomja ugyanolyan súlyú lenne, mint a normális alumíniumatom, ugyanúgy semleges töltéssel rendelkezne és pozitron többlet vagy hiány esetén éppúgy ionizálódna, tehát kémiailag éppúgy reagálna. Egy eltérő tulajdonsága lenne csak: halálos ellenségévé válna minden normális alumíniumatomnak. Ha ilyennel találkozna — éppen mert magjának is, és a körülötte keringő részecskéknek is ellenkező a töltése, mint a rendes atomnál, — mindkét atom hatalmas energialeadás mellett megsemmisülne.

Ha tehát mesterségesen sikerülne előállítanunk ilyen „ellenatomokat", az előbb ismertetett reakción keresztül az eddigieknél összehasonlíthatatlanul nagyobb energiaforráshoz jutnánk.

SZ. T.

Szovjet egyetemek – szovjet egyetemisták

November 3-án este a klubhelyiségben rendkívül érdekes beszámolót hallhattunk. Reisz elvtárs — a Tervhivatal dolgozója, aki a moszkvai állami közgazdasági főiskolán végzett — mondott el néhány dolgot öt év gazdag tapasztalatából.

A Szovjetunióban két részre tagozódik a közgazdasági felsőoktatás — kezdte beszédét. — A közgazdasági egyetemeken a közgazdaságtudomány elméleti szakembereit, tanárokat képeznek.

A közgazdasági főiskolákon az alkalmazott közgazdászok tanulnak, akik az államapparátusban, a gazdasági vezetésben fognak dolgozni. A közgazdasági főiskola fakultásai a gyakorlati feladatoknak megfelelően alakulnak. Jellemző általában a nagyobb specializálódás, ami természetesen szükséges a Szovjetunió viszonyai, gazdaságának hatalmas méretei között.

A főiskolák és egyetemek tudományos munkája sokkal szélesebbkörű, mint nálunk. A tudományos munka összefogását külön igazgatóhelyettes végzi. Általában egy bizonyos probléma vizsgálatát kapják feladatul és a diákok, aspiránsok, tanárok arra összpontosítják minden figyelmüket. (Például a gépállomások munkájával kapcsolatban az egy hektárra eső önköltségvizsgálatot.)

A tudományos munka célja egyrészt az elméleti politikai gazdaságtan, statisztika stb. továbbfejlesztése, másrészt gyakorlati közgazdasági problémák megoldása, (Árrendszer, önköltség, anyagi-műszaki ellátás stb.) s ennek során szoros kapcsolatba lépnek az üzemekkel. A témát feldolgozása végén konferenciákon beszélik meg, kiadják „Tudományos közlemények" címen, és a legjobb diákelőadásokat jutalmazzák.

A Komszomol hatalmas szerepet játszik az egyetemi ifjúság életében. Szervezeti felépítése más, mint nálunk. Alapszervezetet az egyes csoportok alkotnak. Az egész egyetem Komszomol-bizottságát közvetlenül választják. — Fallújság hetenként jelenik meg, főszerkesztője egy tanár, helyettesei többnyire diákok. Nagy szerepet játszik a komszomolisták nevelésében különösen karikatúrái révén. — Az egyetem állandóan patronál egy üzemet, de a területi havi agitációban is résztvesz. A komszomolisták havonta egyszer mindig ellátogatnak ugyanahhoz a családhoz, öt éven keresztül, amíg az egyetemre járnak. Valószínűleg ez is egyik nyitja annak, hogy a Bolsevik Pártot miért és hogyan fűzik olyan erős szálak a tömegekhez. Ezt nálunk is meg lehetne valósítani.

Az egyetem kollektívája hatalmas nevelőerőt képvisel. A rendetleneket felelősségrevonják, a lógósokat megbüntetik — és mindenki érzi a kollektíva büntetésének súlyát.

Jellemző a szovjet emberekre a kielégíthetetlen tudásvágy. Reisz elvtárs nevetve mesélte el, hogy a Szovjetunióban sorbanállás két helyen létezik; ha könyvekre lehet előfizetni és a múzeumok előtt. A könyvek százezres példányszámokban is rövid idő alatt elfogynak. A múzeumok is rendkívül látogatottak, messze földről utaznak, hogy megtekintsék a különböző kiállításokat. Mi ezen a téren is feltétlenül tanulhatnánk tőlük.

A kényelmes tanulás nagyszerű lehetőségei megvalósulnak a Szovjetunióban. A Lenin-hegyi Lomonoszov Egyetem a technika minden vívmányával fel van szerelve. A diákotthonok kétszemélyes szobákból állnak, fürdőfülkével, előszobával, vezetékes rádióval és az otthonokhoz tartozó télikerttel.

Idegen nyelv tanulása igen fontos. A technikai főiskolákon alaposan és lelkiismeretesen kell a választott nyelvet tanulni, mert a diplomát egy idegen nyelven is meg kell védeni.

★

Máskor megfelelő időpontban (nem úgy, mint most történt a szünet kezdése előtti napon), amikor a hallgatók hazautaztak és jobb tájékoztatással szervezzenek ilyen beszámolókat.

„Nagy nap volt ez a mai"

— mondta egy néző, amikor elégedetten felkelt a székről. És igaza volt: a november 7-i ünnepély szép, felemelő volt és talán az sem túlzás, ha azt mondjuk, családias.

Fogarasi elvtársnak, egyetemünk rektorának ünnepi megnyitója után Forgách Tibor elvtárs, a kereskedelmi kar dékánja beszélt a Nagy Októberi Foradalomról — érdekesen, nekünk valóan. Arról, hogy a forradalom tőlünk, egyetemistáktól a marxizmus lelkiismeretes elsajátítását követeli, hogy küzdenünk kell a kispolgári befolyás ellen. Ezután a tanulásról beszélt, mint a hallgatókat legközvetlenebbül érintő kérdésről, mely különösen fontos most, a „legnagyobb történelmi átalakulások idején".

Az ünnepi beszéd után népi tánccsoportunknak hét év kemény munkájának elismeréseképpen, a DISZ Központi Vezetősége és a Népművelési Intézet képviselői átnyújtották a népművelési miniszter kitüntetését: „a Szocialista Kultúráért" kitüntető jelvényt. Megérdemelt jutalma volt ez az együttes lelkes, lendületes, szívós munkájának, amellyel önálló népitánc gyűjteiseit, kutatásait végezte és 1950 óta három ízben juttatta az együttest országos kultúrversenyek első helyére.

Az ünnepély után jó érzéssel távoztunk, örömmel és hálával az Októberi Forradalom iránt, melynek végső soron nagyszerű lehetőségeinket és többek között eleven, népi kultúránk felvirágzását is köszönhetjük.

A RENESZANSZ

Ez a név az emberiség ideológiai és kulturális fejlődésének egyik legragyogóbb szakaszát jelzi, amely a XV. század második felében és a XVI. században játszódott le Nyugat- és Közép-Európa egyes országaiban. Úgy tűnt fel, mint az antik kultúra újjáéledése, különösen Olaszországban, ahol e korszak művészete csúcspontját érte el; innen az „újjászületés" név, melynek nem olasz megfelelője (rinascimento), hanem francia változata (renaissance) terjedt el a tudományban és a köztudatban.

A reneszansz kifejezés azonban nem fedi ennek az ideológiai-kulturális szakasznak lényegét. Először is, az antik kultúra feltámasztása és felhasználása csak egyik eleme a reneszansz kultúrának; másodszor, az elnevezés félrevezető, mert a reneszanszt tisztán valamiféle szellemi folyamatnak tünteti fel, elszakítva társadalmi-gazdasági alapjától. Valójában a reneszansz **a burzsoá világnézet és kultúra kifejlődésének első szakasza.**

A kereskedő polgárság Olaszországban a keresztes hadjáratok óta nagy gazdagságra tett szert, mint a kelet—nyugati kereskedelem közvetítője; a XV. század nagy földrajzi felfedezései megnyitották a tevékenységi területet az Atlanti-óceán partján fekvő országok kereskedő burzsoáziájának is. A XIV—XV. században megjelennek már a tőkés termelés elemei is, először az olasz városokban; a XVI. század pedig már a tőkés termelés korszaka.

A fiatal burzsoázia fellép a középkor, a feudalizmus ellen, de **a politikai hatalomért** folytatott gyakorlati harcban fellépése következetlen és kompromisszumokra hajló. A paraszti tömegek mozgósításától a feudalizmus ellen még fél, és ha be is kapcsolódik egy-egy alkalommal a parasztfelkelésekbe, azokat csakhamar elárulja. Politikai eredményei nem törik át a középkor politikai formáit: Olaszországban a hűbéri széttagoltság keretében megerősödnek a gazdag polgárság vezette városállamok. Franciaországban és Angliában pedig kialakulnak az abszolút monarchiák, melyek a nemesség és polgárság közt egyensúlyt tartanak.

Annál merészebb, élesebb az **ideológiai harc!** A burzsoáziának olyan új világnézetre volt szüksége, amit a középkori egyházi szemlélettel szembeállíthatott. Ennek az ideológiai mozgalomnak egyik irányzata vallási síkon mozgott: ez volt a reformáció. Másik irányzata pedig a katolikus világnézettel egy **világi ideológiát** állított szembe: ez volt a **humanizmus**, a reneszansz világnézete.

A középkor katolikus világnézete **aszkétikus** volt; a földet a „siralom völgyének", a munkát az emberre sujtó átoknak minősítette és az Istennek tetsző élet legmagasabb formáját a világtól való visszavonulásban látta. Ez a világnézet a burzsoázia számára elfogadhatatlan volt. Olyan világnézetre volt szüksége, mely kifejezi a feltörekvő polgárság hitét saját növekvő erejében és abban, hogy az élet minden alapvető problémáját meg tudja oldani. A humanizmus ezért **a földi életre** irányítja az emberek figyelmét. Dicsőíti a természet szépségét, az ember erőinek, képességeinek kimeríthetetlen gazdagságát; ideálja a tevékeny élet, az élet teljes kihasználása minden megnyilvánulásában. Optimista világnézet — egy haladó osztály világnézete.

Mégis, a humanizmus tele volt ellentmondásokkal, hiszen az eredeti tőkefelhalmozás burzsoáziájának világnézete volt. A burzsoá erővel vívja meg a konkurencia harcát, természetes tehát, hogy a humanizmus a középkor rendiségével szemben bátran hirdeti **az egyén, az individuum** jogait; de a humanisták többsége arisztokratikus felfogású, az „erős ember" jogait hirdeti és lenézéssel viseltetik a tanulatlan tömeg iránt. A középkor öröklött arisztokráciájával szemben ez a gazdagság új arisztokráciájának világnézete. A humanizmus egyes kiváló képviselői azonban eljutnak az általános emberi jogok, a tömegek jogainak elismeréséig; az utópista szocializmus gyökerei Morus Tamáshoz és Campanellához nyulnak vissza.

Ellentmondásos volt a humanizmus, de lényegét mégis meszszemenően haladó oldala határozza meg: annak a szellemi rabszolgaságnak széttörése, amivel az egyházi ellenőrzés verte bilincsbe az emberi gondolkodást a középkorban. „Ez volt a legnagyobb haladó irányú forradalom, amelyet az emberiség addig átélt" — írta Engels. A humanizmus a skolasztikus dogmatizmus helyére az emberi értelem és tapasztalat értékelését, az aszkézis helyére az élet szépségének hirdetését állította, amely szépség kivívása magán az emberen múlik.

A földi élet felé fordulás keltette azt a látszatot, hogy a reneszansz **az antik kultúra feléledése.** Bizonyos fokig persze az is volt; az antik kultúrát, amit áthatott a földi boldogság és az emberi szépség ideálja, és amit eltemetett a középkori aszkézis, kiásták a romok alól és felhasználták az új kultúra elemeként. Csodálattal fordultak az ókor filozófiája, építészete és szobrászata felé; de a reneszansz nagy teljesítményei egész sor oly területen is jelentkeztek, ahol az antik kultúra nem adott örökséget, például a festészetben.

Szerencsés történelmi véletlen, hogy a reneszansz társadalmi-gazdasági feltételei elsőnek éppen Olaszországban értek meg, ahol az antik kultúra igen sok emlékét őrizték meg; s mikor 1453-ban a törökök elfoglalták Konstantinápolyt, sok menekült görög tudós telepedett meg Itáliában és hozott magával értékes görög-latin kéziratokat. Az olasz reneszansz, melynek kezdetei — az ún. korai reneszansz — a XIV. századra nyulnak vissza, Dante, Bocaccio és Petrarca műveire, 1500 körül érte el virágkorát és különösen a képzőművészetben alkotott oly nagyot, amit azóta sem sikerült túlszárnyalni. (Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarotti, Rafael, Tizian, Bramante.) A korszak politikai irodalmának legmarkánsabb egyénisége Macchiavelli. Hatalmas fellendülést hozott az olasz reneszansz a természettudományokban is (Galilei).

Franciaországban és Angliában, valamint Németországban a képzőművészet kiváló képviselői (pl. Dürer) mellett a reneszansz kiemelkedő teljesítményei inkább a filozófiában és a drámában jelentkeznek (Erasmus, Reuchlin, Rabelais, Shakespeare).

A kultúrosok ajándékműsora

Alig ért véget az aulában a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 38. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepség, a klubteremben megkezdődött a kultúrmunkások ajándékműsora. Fehér abrosszal terített asztal süteménnyel és borral várta a kultúrcsoport tagjait, hogy itt együtt, családias légkörben hallgassák meg a rádió ajándékműsorát, mely az ő munkájukat dicsérte.

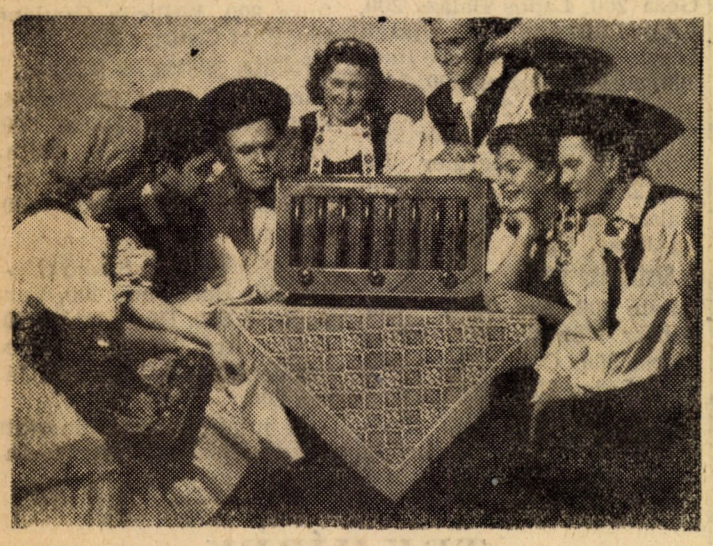

Ez a nap együttal a táncegyüttes megalakulásának 7. évfordulója is. 1948. november 4-én szerepeltek először — csupán tíz párral. Azóta az együttes kibővült, s előadásmódjuk művészi színvonalra emelkedett. Sokat köszönhetnek Szász Bélának, aki odaadó szeretettel, kitartással foglalkozik velük

Az énekkar öt éve alakult Gáti László vezetésével. Mindannyian nagy kedvvel és lelkesedéssel tanulják a választott számokat, s még országos viszonylatban is megállják a helyüket. A zenekar is sokat fejlődött. Két furulyással kezdték, és ma már olyan művészi színvonalon játszanak, hogy sok neves zenekarral is felvehetik a versenyt. Színjátszó csoportunk sem ül tétlenül. Csehov, Anatole France, Schiller darabjait próbálják.

Az utolsó akkord elhangzása után megkezdődött a kultúrosok „mulatsága". Pohárköszöntők hangzottak el, Szász Béla elvtárs megköszönte azt a lelkes munkát, amit eddig a kultúrgárda felmutatott. Arról beszélt, hogy az általános műveltséggel rendelkező embert érdeklik a kulturális dolgok, így a zene is. A csoport tagjai rendelkeznek ezzel a lelki műveltséggel, és ez adja az erőt és lelkesedést munkájukhoz.

Ezután a zenekar lépett működésbe. „Húzta a talpalávalót", aminek nem lehetett ellenállni. Mindenki táncra perdült és vidáman mosolyogva keringtek a párok. S otthon, mikor lefeküdtek, az ajándékműsor legkedvesebb számai ringatták őket álomba.

Hét nap szünet!?

Amikor megtudtam, hogy lesz egy hét őszi szünetünk, kellemes melegség öntött el. Hogy ez az érzés milyen, azt nem részletezem, mert legtöbb olvasó érezte ugyanakkor, amikor én. De mindenesetre jó érzés volt. Sőt! nagyonis, túlságosan is jó érzés volt.

Hu-u-u-u, mennyit fogok aludni! Minden nap legalább nyolcig! Utána úszom naponta körülbelül tízig a Rudasba, s akkor még mindig előttem áll jóformán az egész nap. Na jó, jó, tanulni is fogok, de el kell intézni sok elmaradt dolgomat. Sokat szeretnék olvasni is, szóval egy hétig legalább szabad leszek. És akkor jött az utolsó

marxizmus *szeminárium, amelyen a szeminárium vezető elvtárs felhívta a figyelmet a hiányosságokra. Hiányzik nekem is néhány kötelező irodalom, majd a szünetben bepótolom. Következő óra*

könyvvitel *szeminárium volt, a szeminárium vezető elvtárs felhívta a figyelmet, a contirozás rejtelmeire, gondoltam nekem sem árt egy kicsit gyakorolni. No majd a szünetben... Másnap*

statisztika *szemináriumon a szeminárium vezető elvtárs közölte, hogy jó lesz utánanézni a módusnak, és mediánnak, mivel szünet után nemsokára dolgozatírás lesz. Gondoltam szünetben úgyis lesz rá időm. Statisztika után a*

politikai *gazdaságtan szeminárium vezetője közölte, hogy akinek hiányzik a kötelező irodalma, a szünet alatt bepótolhatja. Tekintve, hogy nekem is hiányzik egy — vagy kettő, elhatároztam, hogy ezt is bepótolom. Végül a*

matematika *szeminárium vezető is tett néhány félre nem érthető célzást a szorgalompélda megoldások gyakorlati hasznáról. Természetesen én sem értettem félre ezeket a célzásokat.*

Na nem baj, jól van, mindenre lesz naponta egy órám. Kértem kölcsön három könyvet, vettem úszónadrágot is, és megkezdődött a szünet.

*

Első *nap mindent elvégeztem, amit kitűztem magamnak. A Nap kelt 4 óra 47 perckor, nyugodott 20 óra 0,7 perckor, én keltem 7 óra 39-kor, s nyugodtam fél tizenkettőkor, éjjel. Tanultam jó sokat, jegyzeteltem jó sokat, és olvastam jó keveset.*

Második *nap nem végeztem el mindent, de ez is elég volt. Maradt még egy kis matematika (137 példa) és nem mentem el a Sárikához (aki egy kedves jópofa), de viszont már éjjel negyed egykor lefeküdtem.*

Harmadik *nap arra ébredtem, hogy ébren vagyok, de mire ezt magamban konstatáltam, újra elaludtam. Negyed kilenckor hosszas keltegetés után elhagytam az ágyat, s rövid előkészület után (úszás nincs!) „irányt vettem" a tanulásra. Közben igaz, ettem is. Mire megfájdult a fejem este tíz óra volt. Fél tizenegy előtt tíz perccel értem Sárikáékhoz, megmondtam neki: „de jó, hogy végre együtt lehetünk, mivel van egy kis időm, igaz, hogy ma még egy kicsit tanulni kell!". Ezzel rohantam haza tanulni, hogy kapuzárás előtt otthon legyek. Keveset tanultam, már fél kettőkor ágyban voltam.*

Negyedik *nap jöttem rá, hogy jó lenne benézni a szerkesztőségbe is. Elindultam, megérkeztem, (kb. 10-kor), kicsit beszélgettünk és hazamentem. Délután háromra otthon voltam, de éjjel kettőig nem tudtam elvégezni a kitűzött munkát, így megvacsoráztam és lefeküdtem.*

*

Ötödik *nap azt mondja a nővérem, hogy éjjel felüvöltöttem, hogy: „Nem! A koszinuszt nem adom! Kérjétek el a kotangenst a renegát Kauckitól!". Én nem emlékszem, de ha mondja, biztos van benne valami. Gondoltam majd befejezem a matematikát és a marxizmust, és elkezdem a statisztikát. Igaz, hogy későn keltem, de nem baj. Mégis baj lett, mert nem tudtam negyed háromnál (éjjel) tovább fennmaradni.*

Hatodik *napra virradó éjjel érdekeset álmodtam. Nem emlékszem mindenre tisztán, csak főbb vonalakban. A módus feleségül vette a mediánt, és az anyakönyvvezető felvezette őket egy főkönyvi számlavázlatra. Kisgyerekük született, úgy hívták, hogy Árin Dexi és a kislány fejlődését az értéktöbblet törvény szabályozta. Az engedetlen lánykát szülei deriválták, s megtiltották neki, hogy a monokultúrákkal és az inflációkkal szóbaálljon.*

Nem is tudom hogy ébredtem fel ebből a nehéz álomból, és nem tudom, miért álmodtam virágos kertek helyett ilyesmiről. Talán, mert már nem tanulunk mezőgazdasági ismereteket, de nem biztos, hogy ezért.

Elhatároztam, hogy elmegyek Pistához (aki a barátom), és megbeszéljük, hova menjünk el, most, amíg legalább ráérek. Odafelé a villamos lépcsőjén kiolvastam a Tőke kötetét, hazafelé ugyanezt, ugyanott ki is jegyzeteltem. Hazaértem ebédre, ebéd alatt balkézzel könyvvitelt, jobbkézzel pedig politikai gazdaságtant jegyzeteltem, az ételt pedig ötéves kishugom tette a számba. Igaz, hogy valamivel három után feküdtem le, de elvégeztem mindent amit előírtam magamnak, és kilenc percig még rádiót is hallgattam. Hiába a jó beosztás a lényeg.

*

Hetedik *nap. A Nap ma négy óra ötvenkét perckor kelt, én öt órával később. A Nap ma gyönyörűen sütött, én nem csináltam semmit. Nem azért nem csináltam semmit, mert vasárnap van, hanem mert ki vagyok merülve. Reggel utolsó erőmmel statisztikai átlagot számítottam, (súlyozott harmonikus volt), amelyből kiderült, hogy a szünetben szabadidőmnek minden órájából 49 foglalt volt, a megmaradt időt alvással, evéssel és szórakozással töltöttem. A szóródási mutatók kiszámítására nem volt erőm. Most ágyban fekve írok, 30 percenként gyermektápszert és vitamint eszem. A naptár azt mondja, hogy a Nap 4 óra 59-kor kel és 19,45-kor nyugszik, én újabban állandóan csak kelek, és sohasem nyugszom. Egyetlen reménységem, hogy holnap már vége a szabadidőnek, megkezdődik a munka, a tanulás. És akkor majd végre kipihenhetem magamat.*

— ász —

BESZÉLGETÉS BÁRDI GABIVAL AZ ÖTÉVES ODRY ÁRPÁD SZÍNÉSZOTTHONBAN

Bizonyára sokan emlékeznek még a „Hulló csillagok" című régi francia filmre. Öreg színészekről szól, akik pályájuk végeztével, közös otthonba kerülnek. Gobbi Hilda Párizsban látta ezt a filmet, mely nagy és szép elhatározást érlelt meg benne: valóra kell váltani az

Az örökifjú — Bárdi Gabi
(Foto: Domokos)

életben is a látottakat. Munkához kezdett. Fáradságot nem kímélve, tárgyalt, szervezett, kilincselt. Fáradozásában az egész magyar színésztársadalom segítette. 1948-ban megnyílt a Jászai Mari Otthon. Színészek tartották fenn, később azonban államunk vette át pénzügyeinek intézését.

Alig múlt el két év, és államunk újabb tanúbizonyságát adta segítőkészségének, gondoskodásának. 1950 októberében megnyílt az Odry Árpád Otthon. Kezdetben körülbelül harminc lakója volt, ma már hatvanöten élnek itt. Mennyi taps, mennyi siker fűződik Aradi Aranka, Bárdi Gabi, Császár Kamilla, Ocskay Kornél nevéhez — hogy csak őket említsem.

... Az Odry Árpád Színészotthon a szó legszorosabb értelmében véve is otthon: barátságos, családias.

A társalgóban ülünk és Bárdi Gabit várjuk, a hajdani Népszínház egyik leghíresebb primadonnáját. Még nem jön. Csinosítja magát, hiszen nem jöhet akárhogyan a mindent megfigyelő „újságírók" vizsgáló szeme elé, ugyebár? Aztán megjelenik. Az emberek hetvennyolc éves korukban tipegnek. Ő nem tipeg, hanem jön frissen, fiatalosan. Szinte szalad.

Beszélni kezd. Szeme régi tűzben ég, amikor első nagy sikeréről, és a Népszínházról beszél. „Hol is kezdjem?... Tizenhét éves voltam, amikor Evva Lajos, a Népszínház akkori igazgatója felfedezett. Alig telt el egy hét, és Verő György »Szultán« című operettjében az egyik megbetegedett művésznő helyett beugrottam. Ez volt első nagy sikerem. Hogy hol arattam a legemlékezetesebb sikert? Hát a

A Népszínház hajdani színésze az Odry Művész Otthon társalgójában

»Víg özvegyben«. Akkor már a Magyar Színház tagja voltam. Ötvenszer adtuk elő, zsúfolásig megtelt széksorok előtt. Tudjátok-e mit jelentett abban az időben ötven előadás? Rekordot!" Bárdi Gabi kihúzza magát. Nem, most nem hetvennyolc éves. A fiatalkori emlékek felidézése szinte csodát művelt. Elgondolkodik. „Gyermekeim!" — így szólít minket. „Amikor a Népszínház nagy operettsikereiről hallotok, hat név jusson eszetekbe: Blaha Lujza, Hegyi Aranka, Komáromi Mariska, Küri Klára, Fedák Sári és Bárdi Gabi. Blaha Lujza! Sohasem felejtem el, milyen lámpalázban volt színpadralépés előtt. Ilyenkor szólni sem lehetett hozzá. Nemcsak mint művész, hanem, mint ember is nagy volt. Amikor a prsemysl-i katonalázadás alkalmával tizenhat fölkelőt halálra ítéltek, a Népszínház egyik előadásán Blaha Lujza kupléjának szövegét kegyelemkéréssé alakította át, és a jelenlévő Ferenc József előtt elénekelte. A halálraítélteknek megkegyelmeztek."

Aztán régi fényképek kerülnek elő. Forró, sikereknek emléke valamennyi.

Észre sem vesszük az idő múlását. Az ebédlőben kolompolnak. Kész a vacsora. Megkérdezzük még Bárdi Gabitól, mi a véleménye utódairól, a Fővárosi Operettszínház primadonnáiról? „Nagyon tehetséges színésznők, és gyönyörű a hangjuk."

... A kapuból mégegyszer visszapillantunk. Jó pihenést, örökifjú öregek!

Thomandl Ernő

Jelentéktelen dolog

Töltőtoll, lift és postás,
villanykapcsoló és kereskedősegéd,
indigó, kávéfőzőgép és jegyszedő,
mind csak kényelmesebbé teszi az ember életét.

De gondolsz rá néha,
hogy a tűzoltó vasárnap civilbe öltözik,
csíkos pullóvert hord és sakkozni szeret,
a gépírónő meg mielőtt munkába jönne,
reggel két kislányát fésüli,
hogy a kéményseprő néha fehér,
s hogy a pék tegnap temetésre ment fekete ruhában.

És jutott eszedbe már az,
hogy a rendőr is szokott sírni?

ARION

Szabó Sándor IV. éves hallgató

November hetedike. A fényesen kivilágított aulában összegyűlt az ifjúság. Elhangzott az ünnepi beszéd, és most azoknak a neveit halljuk, akiket a jól sikerült szakmai dolgozatukért jutalomban részesítettek. S egyszercsak felfi-

Szabó Sándor, a pénzügyi IV/1-es szeminárium hallgatói
(Foto: Domokos)

gyelek egy ismerős névre, „Szabó Sándor IV. éves pénzügy szakos".

Ötszáz forint jutalmat kapott.

A boldog jutalmazottat a könyvtárban látom viszont. A beszélgetés során kiderül, hogy ő a pénzügy IV/1-es szeminárium DISZ-csoport szervezője. Jó tanuló, majdnem mindig jelesrendű volt.

„Amikor elkészültem a dolgozattal — meséli mosolyogva —, úgy éreztem elég jól sikerült, mégis az elismerés, a jutalom kellemes meglepetést okozott.

A nyáron sokat dolgozott. Számtalan nehézséget kellett leküzdenie, míg elkészítette dolgozatát, a fiókokhoz tartozó vállalatok pénzeszközeinek forgási sebességéről.

„Önálló munkát kellett végeznem, a szó legszorosabb értelmében — emlékszik vissza.

Szabó Sanyi lelkes munkával, sikeresen megoldotta a feladatot. Támogatta a tanszék is, az adatgyűjtés módszerének kialakításában kapott segítséget.

„Mire ösztönöz az elért siker? Kedvet kaptál új, nagyszabású munkákhoz?" — érdeklődünk tőle a beszélgetés végén.

A válasz derűs, bizakodó. Elmondja, hogy most akadémiai pályázaton dolgozik, és bízik abban, hogy munkáját itt is siker koronázza.

—er—

Hírek a Szovjetunió életéből

(Az alábbi híreket a Pravda 1955. novemberében megjelent számaiból a III. politikai gazdaságtan csoport hallgatói fordították).

Kisfaludy Stróbl Zsigmondnak, a Magyar Népköztársaság kétszeres Kossuth-díjas szobrászművészének alkotásaiból Moszkvában rendeztek kiállítást. A bemutatón negyvennégy évi munka hatvan művészi alkotása tekinthető meg.

A Szovjetunió nagyobb városainak könyvesboltjaiban külön osztályok foglalkoznak azzal, hogy a vásárlók számára postán is megküldjék a népi demokratikus országok könyveit. Moszkvában speciális könyvesbolt nyílik, amely kizárólag a népi demokratikus országok könyveinek árusításával foglalkozik.

ELSŐ EMELET 104

(Mi újság a földrajzi pályázatok körül?)

Ahogy belépünk, felpillantanak munkájukról, majd tovább dolgoznak. Tíz-tizenkét lelkes fiatal kutató végzi itt tudományos munkáját, dolgozik pályázatán. Célhoz értünk. Amire kíváncsiak voltunk, előttünk van. Él, lüktet a IV. éves földrajszszakos hallgatók földrajzi pályázata. De erről hadd beszéljenek ők, a legilletékesebbek, maguk a pályázók. Először

Zala György

elvtárs ad felvilágosítást. Beszél arról, hogy minden évben kiírják a földrajzi pályázatot. A téma megadott nagy vonalakban és ezt minden pályázó a maga területén mint specialista dolgozza fel. Így monográfiai, mezőgazdasági, közlekedési, és elméleti pályaművek készülnek. Zala elvtárs Sztálinváros monográfiáját dolgozza fel 1956-ig. Fény derül arra is, hogyan születik tulajdonképpen a pályázat. Egy-egy pályázó kiválasztja a maga számára legkedvesebb tárgykört és előre kidolgozott terv alapján megindulnak az ország különböző területeire begyűjteni a szükséges adatokat. Ez igen nagy munka, mivel a vállalatok, tanácsok, hivatalos szervek egész sorát kell felkeresni. Ez a munka szerves része a nyári üzemi gyakorlatnak.

Körtély elvtárs

Szabolcs-Szatmár megye homoki gazdálkodásának egyes elemeit és gyakorlati kérdéseit dolgozta fel. Munkájában az a tény vezette, hogy az ország 16 százalékát borítja homok, így érthető, hogy mezőgazdaságunknak fontos érdeke a homoktalajok táperejének növelése. Megemlíti, hogy a nyári gyakorlat alkalmával többször megfordult Westsik Vilmos „A homok varázslójának" gazdaságában. Az itt szerzett tapasztalatokból megemlíti azt a vetésforgót, melynél rozs, és csillagfürt a fő növény.

Puskás Béla

elvtárs Hajdú megye iparát és ipari nyersanyagait kutatja munkájában. Lelkesen beszél a debreceni üzemekről, a megye külföldi kapcsolatairól kereskedelmi, ipari vonalon. Beszédéből megelevenedik előttünk Hajdú megye jövő ipari képe.

Igen jó a kollektív és baráti szellem a csoportnál. Puskás elvtárs megemlíti, hogy a mezőgazdaságra vonatkozó adatokat neki Kunkli elvtárs bocsátotta rendelkezésére. Egyébként itt találkoztunk a baráti segítség igen szép megnyilvánulásával. Puskás elvtárs bemutatta csinos, „gépírónőjét" Varkoly András elvtársat, aki közel egy hét óta gépeli Puskás elvtárs pályadolgozatát.

Öröm volt nézni azt a lelkesedést, amivel minden pályázó munkájáról beszélt. És mindnyájan megegyeztek abban, hogy igen nagy segítséget ad a tanszék, és sokat segített munkájukban a földrajzi kongresszus. Még csak annyit, hogy minden pályamű új, eddig föl nem dolgozott adatot is tartalmaz. Negyedéves földrajszszakos hallgatóink jól felkészülnek hivatásukra. Bízhatunk bennük, büszkék lehetünk rájuk. Ha valaki kételkedik ebben, keresse fel épületünkben az első emelet 104-es termet.

Zelenák József

Postamuzeum – Várfok utca 24

Mindenkinek, akinek van érzéke az érdekes dolgok iránt, nyugodtan merem ajánlani, hogy tekintse meg a Postamúzeumot. Azért mondom, hogy mindenkinek, mert minden megtalálható itt, nyomozástól

Kép a „jövő"-ből. A tavasszal meginduló rendszeres televíziós adásban már valóban gyönyörködhetünk Kocsis játékában
(Foto: Domokos)

a történelemig, kerékpártól a pecsétig, postás-egyenruháktól a televíziós vevőkészülékekig, tehát feltételezhető, hogy mindenkit érdekel, legalább a kiállítás egyik, vagy másik része.

Közvetlenül a bejárat mellett nagy tabló ismerteti a levél történetét: az inkák ősi írása *a csomóírás* volt. Különböző vastagságú és színű zsinórok és a rajtuk lévő csomók útján adtak hírt egymásnak. A csomóírást a *szumir ékírás, a kínaiak selyemre, és az egyiptomiak papiruszra vetett írása, a rómaiak viasztáblája, az arabok pergamentje és a hinduk pálmalevele követi.* Igen érdekes a *„skytale", a görögök titkos írása.* Egy botra ferdén pergamentszalagot tekernek, erre írják hosszanti irányban a sorokat. A szalagot csak az tudja elolvasni, akinek ugyanolyan vastag botja van, mint a levélírónak.

A terem közepén súlyos, vastagfalú erős-záras vasládák: ebben szállították régen a postára bízott értékeket. A falak mellett egyenruhák, a postalegények, postatisztviselők öltözetei, némelyik tarkább, díszesebb, mintegy katonai egyenruha.

A kiállítás egyik legérdekesebb része a *címnyomozás bemutatása,* vagyis a helytelen és a hiányos címek felkutatása. A kiállított levelek közt van olyan, mely 17 és egy másik, amely 49 éves utazás után került vissza a feladóhoz. *A „postás sportegyesület aranyifjai" (ez a levél aláírása) levelüket így címezték:*

„A feketeszemű angyalnak Cegléd II. (pályaudvar). Kérjük a ceglédi kedves postás bácsit, adja át a hírlapárusító angyalnak."

Van levél, melyet 15 éves fénykép után kézbesítettek, melyet a feladó cím hiányában a borítékra ragasztott. Egy másikra feladója cím helyett színes és részletes térképet rajzolt a címzett neve mellé, melyen megjelölte az illető házát.

Mély humorérzékre vall az a levél, melyen sem cím, sem címzett nincs feltüntetve, s melyhez *a feladó keresztrejtvényt mellékelt, melynek megfejtése szolgáltatja a címet és a címzett nevét.*

Nekem az összes közül az a levél tetszett legjobban, melynek feladója kéri a postást, kézbesítse a következőképpen megjelölt helyre: *„A gazdasági számvevő úrtól a IV. ház a falu vége felé. Négy gyerekük van, 3 fiú és 1 lány és 1 tehenük. Egyebet nem tudok."*

A posta régi közlekedési eszközeit nemcsak képekről, festményekről lehet látni, hanem két igen furcsa formájú kerékpár képviseli „életben" a postajárműveket.

Tablón láthatjuk a távjelzés fejlődését is. Legérdekesebb része a *görög fáklyajelzés, melyhez betűtábla tartozik.* Az egyik fáklyával azt jelzik, hogy a betű a tábla hanyadik sorában van, a másikkal pedig, hogy abban a sorban hányadik. A tabló végigkíséri a távjelzést, ettől a fáklyarendszertől egészen *a modern morse-készülékekig.*

Igen érdekes az — első pillanatban zongorához hasonlító *Hughes-távíró* működése — melyet Gyikó elvtárs mutat be. Az első típusú gépet még lábbal kell hajtani, mellette álló társa már állandó áramszolgáltatásos. Utódjuk, a tökéletes módszer, írógéphez hasonló Telex-távíró, teljesen precíz

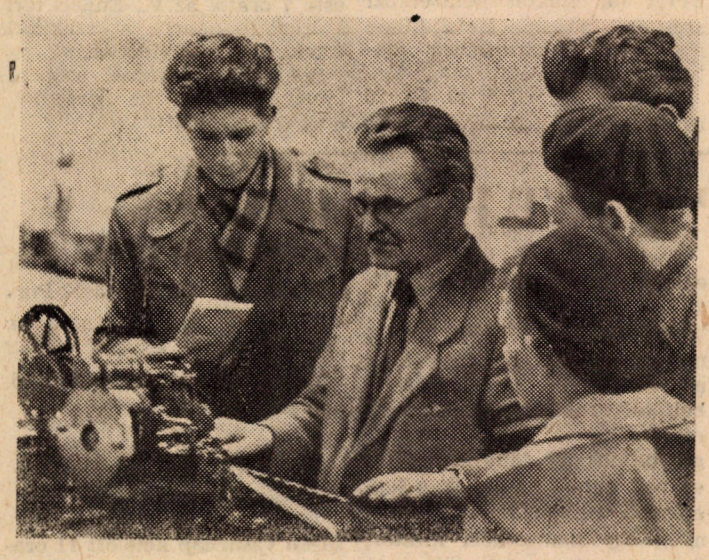

Gyikó elvtárs bemutatja a távíró működését

munkát végez, illetőleg végezne, ha...

A következő terem a telefoné. *Régi és új készülékek, régi és új központok sorakoznak egymás mellett. A legmodernebb központ* már automatikusan dolgozik, a kagyló felemelkedésekor keres, s az utolsó szám tárcsázása után kapcsol.

A rádiók termében Gyikó elvtárs közreműködésére finoman, halkan felhangzik a rádió első szünetjele. S a múlt mellett közvetlenül ott van a jelen, amely még egy kissé talán jövő is: gyönyörű keletnémet *televíziós vevőkészülék* áll az asztalon, melyet kérésünkre Polgár elvtárs, a posta fényképésze kapcsol be. Most sajnos nincs adás, nem látunk semmit a készülék fehéren világító mezőjében, de a televízió kísérleti adásait tökéletesen lehet venni. A kép a mozigéphez hasonló, tiszta, de természetesen sokkal kisebb. Végül *a hangvizsgáló készüléket* nézzük meg. A vékony zöld csík mulatságosan ugrál, cikázik, rezeg, aszerint, hogy magas, vagy mély hangon beszélnek a mikrofonba.

A látnivalók után dr. Vajda Endre elvtárs, a múzeum igazgatója mesél. *Hosszú munka volt a kiállítás megszervezése, az anyag rendszerezése* — mondta —, de ezt a munkát nem fejezték be. Még igen nagy anyag áll feldolgozatlanul, s egyes tárgyak, pl. kocsik bemutatására a szűk hely nem alkalmas. *A látogatottság igen nagy, külföldi szakemberek is megtekintették a kiállítást, s elismerőleg nyilatkoztak róla.* A látogatók nagy része azonban nem külföldi, se nem szakember — hanem gyerek. Nyolc éven felül, tizenhat éven alul, mérhetetlen számban jönnek és csakis olyan dolgokhoz nyúlnak hozzá, amikhez nem szabad. Ezekután nem kell megvilágítani bővebben az összefüggéseket az ő jelenlétük és a hibásan, vagy sehogyan sem működő gépek között, s most már nem kell magyarázni, miért nem működik a Telex-távírógép sem. A kiállítás dolgozói sok szeretettel bánnak velük, magyaráznak, megmutatnak mindent és lehetőség szerint vigyáznak mindenre, de hát ki tud figyelemmel tartani egyszerre ennyi kis ördögöt? Egyikük például nyolcadszor ragadja meg a kínálkozó alkalmat a múzeum megtekintésére, és gőgősen utasít el minden magyarázatot és útmutatást, abban a biztos tudatban, hogy neki már senki, semmi újat nem mutathat.

És Vajda elvtárstól kezdve mindenki, a liftes nénit és a portás bácsit sem kivéve, ismeri és szereti őket, a kis kócos, izgatottan mindent kipróbáló fiúkat azzal, a lelkük mélyén élő titkos érzéssel, hogy *övék a jövő, belőlük lesznek a jó szakemberek, mérnökök és postaműszerészek.* Hadd nézzék meg kilencedszer is!

P. A.

Látogatás a Busch cirkuszban

Azzal kezdődött, hogy ők nem tudtak magyarul, mi nem tudtunk németül. Utána jött: „Do you speak English?" — Nein! „Parlez-vous francais?" — Nein! Majd ők kérdeztek minket lengyelül és csehül. Erre mi mondtuk, hogy nem. Végül megegyeztünk, hogy oroszul mindnyájan beszélünk egy kicsit. Ez tényleg kicsi volt, mert csak addig terjedt, hogy ezt megállapítottuk. Utána már némán vigyorogtunk egymásra és rázogattuk egymás kezét.

De aztán jött egy tolmács.

★

A társalgás színhelye az irodakocsi. Modern irodabútorok, szőnyegek, táskarádió és kellemes meleg. Külön kis társalgószobája van, a falon ok-

levél: Schäffer igazgató kapta tavalyi ittlétük alkalmával a népművelési minisztertől.

A gazdasági vezető adatokat közöl a cirkuszról. Háború előtt egyszer már jártak nálunk. Azóta most jöttek másodszor Pestre.

Nyolcvan alkalmazottjuk van, ebből 34 művész, a többi irodai dolgozó és technikai személyzet. Kilencven kocsi van velük és ötvennyolc állat. Négy napos utat tettek meg míg megérkeztek.

„Kik tudnak jobban nevetni, a németek vagy a magyarok?" — „A németek, de a magyarok szakértőbbek. A magyar artisták Európa-hírűek.

★

Schumann bácsi, a cirkusz legöregebb tagja hatvan éven felül van. Kopasz és mozgékony: lovakat idomít. Egy kis arany talizmánt mutat. Dél-

amerikai vendégszereplésén kapta. Ért a lovakhoz, de az emberekhez is. A kettő összefügg.

Két fiatal lányt mutat be, egyik 17 éves, a másik 15 éves. Mindketten tanítványai. Az idősebb esténként már fellép. Szószerint fellép: nyeregben állva lovagol.

Az öreg kifejti véleményét a nőkről. (A lányok társaságában!) Állatokat nehezebben idomítanak, mert akaratuk gyenge. Lovagolni már könnyebben tanulnak. Viszont míg jó műlovarnő lesz valakiből, addig egy ló gyönyörűen megtanul táncolni.

Az elefántot könnyű idomítani, mert okosabb, mint a ló és ravaszabb, mint egy nő.

★

Egy kis közvéleménykutatás. Pestet szeretik, különösen a Budapestet. — Szórakozni odajárnak. Igyekeznek élvezni a cigányzenét, míg itt vannak.

A magyar cigarettákat nem szeretik, mert mellbevágja őket, a paprikás ételekért viszont rajonganak. Ami paprikás, az mind gulasch nekik. A pörkölt is, a paprikás krumpli is. Még a gulyás is gulasch.

★

A cirkuszon belül sötét van, csak a beszűrődő napfény világítja meg a porondot. Kis elefántokat tanít be egy ifjú ceyloni. Apja zöld turbánban a porond szélén áll. Ő a fiát tanítja.

A sor végén döcögő elefántbébi még nagyon szerencsétlen. Mindig lemarad, vagy előrerohan. Ilyenkor egy kampós szigonyt akasztanak be a ráncos bőrébe, amire ő sírva fakad. — Az oszlopok is remegnek tőle, közben biztosan mamájára gondol.

A kis Possna az iskolakocsi első padjában ül és dolgoza-

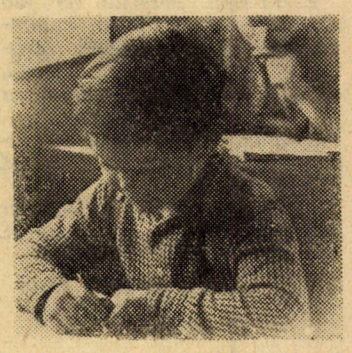

tot ír. Hét éves, de esténként már fellép a műsorban: kerékpárművész. A kitűnően berendezett osztályteremben rajta kívül még 6—7 gyerek van, mindnyájan a cirkuszhoz tartoznak. Délelőtt iskolába járnak, este szerepelnek. Már egész Közép-Európát bejárták.

Szünetben a tanárjuk elmondja, hogy ez a hányatott élet sokszor nem válik tanítványai javára, de azért meg van velük elégedve. Ő szereti ezt az életet, nagyon szívéhez nőtt a cirkusz. Nemsokára azonban mégis nyugodtabb helyzetet akar magának teremteni, mert családalapításra készül.

Menyasszonya a társulat orvosnője.

★

Láttuk a többi állatot is. Az öreg Schumann nyolc fekete arab lovát és azokat a magyar paripákat is, amelyeket tavaly Bábolnán vásároltak. Az istállómester mutatta meg ne-

künk. Olyan kalap volt a fején, melyre magyar szó nincs. Csak „bré"-nek lehet hívni.

A tigrisek és oroszlánok békésen szundikáltak ketrecükben, arra sem méltatták, hogy kinyúljanak a rácson és pofonvágjanak bennünket. Igazán hálásak voltunk nekik!

Két kis medve viszont szabályos ökölvívó-mérkőzést rendezett tiszteletünkre. Két lábra álltak a ketrec sarkában, mintha ringben lennének és összerohanva dömöcköltek egymást. Végül úgy lihegtek, mint az igazi bokszolók..

★

Már mindenkitől elbúcsúztunk, mikor egy lakókocsit vettünk észre, függöny nélküli ablakokkal. A kíváncsiság sosem árt — odamentünk benézni. Két csimpánzt láttunk. Nem az ablak tükrözött, hanem ők laktak a kocsiban. Nagyon tetszhetett nekik a dolog, mert vigyorogva nyomták orrukat az ablakhoz és közben élénken gesztikuláltak.

Búcsúztattak bennünket!

Szecskó

ÚJDONSÁGOK

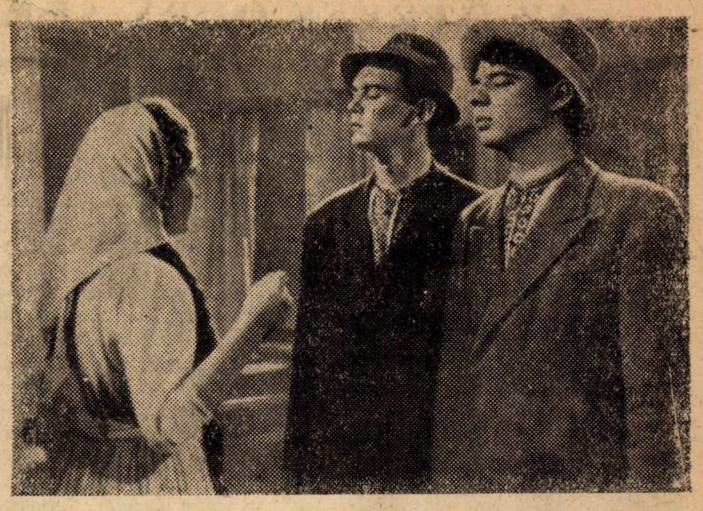

A „Kútbaesett kérők" című szovjet filmből részlet. Vetítésre kerül november 24-étől Uránia és Művész mozikban.

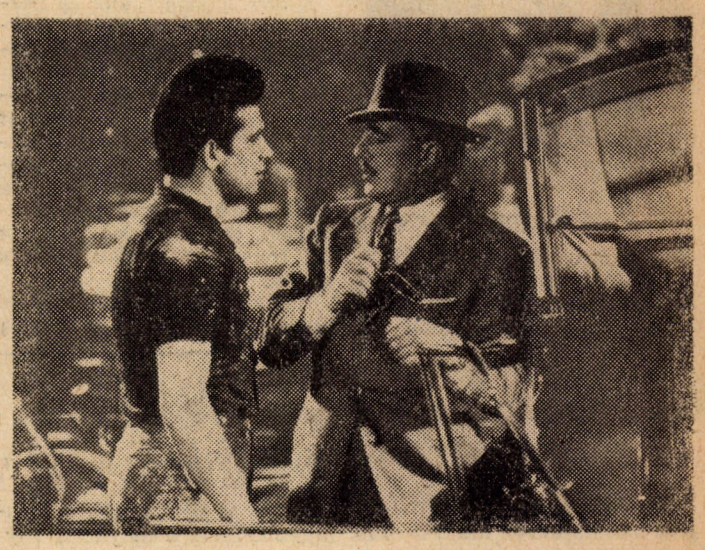

Részlet az „Egy nap a parkban" című olasz—francia filmből. November 17-étől a Corvin, Szikra, Munkás filmszínházakban vetítik.

Középiskola

A diákot megkérdezi a biológia tanár:

— Mondd fiacskám, hogyan fejlődik a légy?

— Átalakulással.

— Van olyan állat is, ami átalakulás nélkül fejlődik?

— Van.

— És az hogy fejlődik? — kérdi a tanár, célozva a növekérdésre. Mire a diák büszkén kivágja:

— Átalakulás nélkül!

Egyetem

A szemináriumvezető megkérdi az évismétlő hallgatót:

— Az elvtárs évismétlő?

— Igen.

— Akkor már tanulta egyszer ezt az anyagot?!

— Nem!

— Hogy-hogy?

— Akkor nem lennék évismétlő!

AZ ÍJÁSZATRÓL

Őseink tevékenységére, fegyvereire emlékeztet ez a sportág, őrzi a régi idők emlékét. A közelmúltban került sor e sport „felújítására" és rövid idő alatt sokan jelentkeztek részvételre és előbukkantak a régi versenyzők és amatőrök is.

1929—30-as években már űzték ezt a sportot a pilisvörösvári bányászok. Maguk készítették a felszerelést. Kialakult a régi magyar és az angol keverékekből egy egysé-

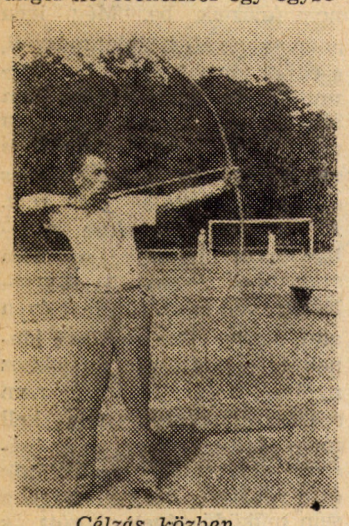

Célzás közben...

ges fajta íj. Csakhamar nemzetközi szempontból is jelentős eredményeket értek el. Sajnos, nagy tábor nem alakulhatott ki, mert a 4—5 pengős vessző és a 25—30 pengős íj a keresetekhez képest nagyon drága volt.

Legjobb csapata a BSZKRT-nak volt (Szántó Lajos, Vári János, Kazinczi József). Sajnálatos körülmények miatt azonban külföldi szereplésre nem kerülhetett sor, mert akik jól ismerték a sportot, azoknak pénzük nem volt, akiknek viszont volt anyagi fedezetük, azok nem tudtak komoly eredményt elérni.

Az utolsó hazai verseny 1943-ban volt. 1955 szeptemberben alakult meg az „Íjász szakkör" régi versenyzőkből, műkedvelőkből és új tagokból. Csakhamar jelentkezett a vidék is (Debrecen, Nagytarcsa...)

Jelenleg a csehszlovák versenyzőkkel tartunk kapcsolatot és ők sokat segítenek. (Francisek Hadas tartja a világrekordot 234 lövésből kilenc körös céltáblára 1645 egységgel).

Az íj általában 180 centiméter magas, bowdendróttal (ideg) kifeszített fa vagy fém (Al). A vessző 65—68 cm hosszú, amit fából készítenek A végén 120°-on tollazat van az irány megtartása céljából. Az ideg húzóereje 16—23 kg.

A versenyszabályokat a FITA (az íjászat nemzetközi szerve) 1955-ben Helsinkiben megtartott kongresszusa fektette le.

Eszerint a férfiak 30, 50, 70 és 90 m-re, a nők 30, 50, 60 és 70 m-re elhelyezett céltáblákra lőnek. A két rövidebb távon a tábla 80 cm átmérőjű szalmakorong, melyre vászon van kifeszítve. A vásznon tíz színes kör van az értékeléshez. A két hosszabb távra is ugyanilyen céltáblákat használnak, csak ezek átmérője 122 cm. Minden távolságra 12 sorozatot lőnek, egy-egy sorozat 3—3 lövésből áll.

Nemzetközi versenyen minden távra kétszer végzik el a sorozatok lövését. Így a maximális köregység 2880 (ha minden lövés a 10. körbe talál).

Már eddig is sok egyetemi, főiskolai és középiskolai hallgató jelentkezett és kezdte el az íjászat sportszerű űzését. Szeretnénk, ha azok a hallgatók, akik kedvet éreznek e sporthoz, hamarosan be is kapcsolódnának a munkába. Az íjászat igen egészséges, ítélőkészséget, szemmértéket stb. jó tulajdonságot kifejlesztő sport és nem utolsósorban a fizikumra is kedvező hatással van.

Az érdeklődők vasárnap délelőttönként, ha nem esik az eső, 9 órától a margitszigeti MHK-pályán versenyeket láthatnak.

Jelentkezés: minden kedden este 7 órától az V., Engels téri kultúrotthonban a szakköri értekezlettel egyidőben.

Sportoljunk minél többen! Ismerjük meg az íjászatot, e szép sportágat!

Jólhűtött ruhában

A középázsiai Altájhegységben egy, időszámításunk előtt az V. században élt törzs főnökének sírjára bukkantak.

A nagy hideg olyan tökéletesen konzerválta a sírt, hogy nemcsak a fegyverek, hanem a díszítések faalkatrészei, a ruhák és a lábbelik is teljesen épen kerültek elő belőle.

Milyen alakú a Nap?

A rádi-asztronómia legújabb kutatásai szerint a Nap nem gömb-alakú, hanem ovális. Látszólagos gömb-alakját csak a körülötte gomolygó izzó gőzök adják.

SPORTHÍREK

Férfi kosárlabda. Egyetemünk csapata az utóbbi mérkőzéseken változó sikerrel szerepelt. A Budai Traktor, a V. M., Tüker, és a Budapesti Honvéd csapatoktól vereséget szenvedett, a Vasas Izzó együttesét pedig legyőzte.

Még három mérkőzésük van hátra és előreláthatólag a Budapest II. osztályból nem fognak kiesni.

✶

A női kosárlabda-csapat legutóbbi két mérkőzésén a III. kerület Közért ellen 31:15 arányban győzött, a Bástya—Gyógyfürdők ellen pedig 47—18 arányban vereséget szenvedett.

Forintos Győző sakkmester, egyetemünk harmadéves hallgatója megnyerte a Vörös Lobogó által rendezett vegyes mesterversenyt. Ez a verseny az év egyik legjelentősebb belföldi sakkeseménye volt, mezőnyét tekintve az országos bajnokság döntője mellett ez volt ennek az évnek a legerősebb versenye. A versenyen egy nemzetközi mester, 9 mester, 3 mesterjelölt és 1 elsőosztályú játékos vett részt.

Forintos Győző 9 győzelemmel, 3 döntetlennel és 1 vereséggel 10 és fél pontot szerzett, megelőzve Benkőt (10 pont) és Lengyelt (8 és fél pont). Egyetlen vereségét egyetemünk hallgatójától, Portisch Lajostól szenvedte el, aki egyébként ezen a versenyen holtversenyben a 4—6. helyen végzett.

✶

EGYETEMÜNK HALADÁS SPORTKÖRE

27-én vasárnap délelőtt 11 órakor a Császár-uszodában rendezi meg a „Kilián György emlékverseny" úszószámait és egyben sportköri minősítő úszóverseny lebonyolítására kerül sor.

GYŰJTSD A VASAT

VÍZSZINTES:

1. Ez lesz novemberben. 11. APZ. 15. Tudó. 16. Nem az enyém. 17. Gyerek — diákosan. 19. Nyitott. 20. Oroszos férfinév. 21. Élő nagy magyar színész. 22. Ez alatt fészkel a fecske. 23. „Ü" — sürgönynyelven. 25. Tagadó szócska. 26. Örökség. 28. Ötlet, gondolat. 30. Ez még fizet a totóban. 31. Kellemes ízű ital. 32. Dunántúli csatorna. 34. Gondolkodáshoz kell. 35. Angol főúr. 37. Tiltó szó. 39. Őrizte — régiesen. 40. Mássalhangzó kiejtve. *41. Ide kerül végül az ócskavas.* 43. Vissza — diplomáciai testület. 44. Nem széna. 47. Kibújt a növény a földből. 50. Z-vel a végén szovjet autómárka, (fonetikusan). 51. Fontos nyári mezőgazdasági munka. 52. Magyar Repülő Egyesület.

FÜGGŐLEGES:

1. November havi program. 2. Kicsike. 3. CXX római számmal! 4. Hasonhangzású betű. 5. Edény. 6. Kevert máj!? 7. Itt jó játszani (ékezethibával). 8. Ezt áll a katona. 9. Meleg. 10. Csodálkozó szó. *11. A vasgyűjtés is ilyen az elmúlt évhez képest.* 12. Dohos szalonna. *13. Ezért is add be az ócskavasat.* 18. Szén és oxigén vegyjele. 20. Jegyez. 24. Megtörtént. 25. Vissza: a piros is ez. 27. Utóirat. 29. Német Ő (hímnemben). 33. Farkas. 34. Dicsőség. 36. Napszak. 37. Buzdító szó. 38. Indulatszócska. 39. KKKKK. 41. Testrész. 42. Mindennek van. 45. Kettőzve: pattogatott, cukrozott rizs. 46. Tegnap és holnap között. 48. Kötőszó. 49. Láng Róbert.

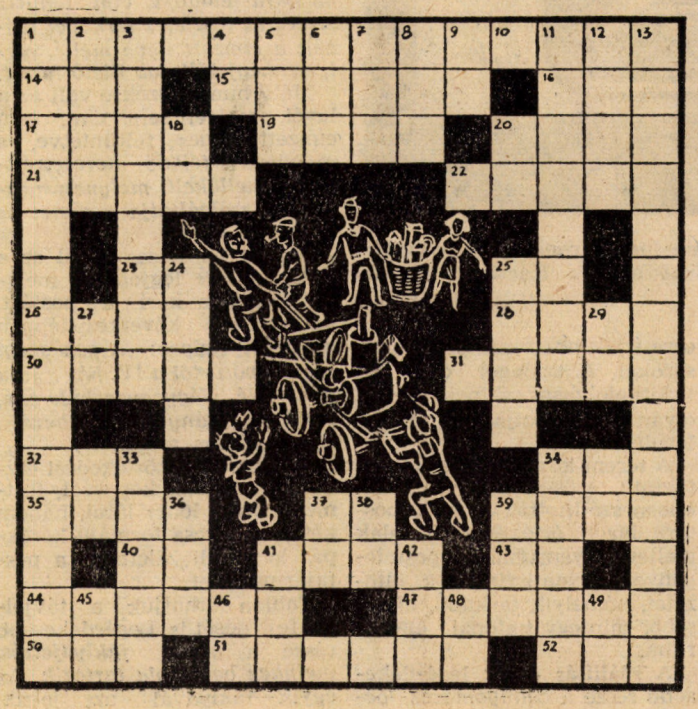

FIGYELEM!

Beküldési határidő: december 1. (Budapest, MÉH Vállalat, XIII. Pannónia u. 18. Propaganda). A legjobb megfejtők között 10 értékes jutalom kerül kiosztásra.

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem párt- és DISZ-bizottságának, egyetemi tanácsának és szakszervezeti bizottságának lapja.

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság.

Felelős szerkesztő: Illés János.

Szerkesztőség: Budapest, IX., Dimitrov tér 8. I. emelet 111.

Telefon: 186—850/197-es mellék.

Kiadja: a Budapesti Lapkiadó Vállalat, Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3.

Szikra Lapnyomda, Budapest, VIII., Rökk Szilárd u. 6.

Felelős vezető: Kulcsár Mihály.